

A Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Társadalomtudományi Intézet, Kommunikációtudományi Tanszék

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A GÉPI FORDÍTÁS SZOLGÁLATÁBAN A SZAKFORDÍTÁS GYAKORLATA SZEMSZÖGÉBŐL

SZAKFORDÍTÓ KONFERENCIA

Absztraktgyűjtemény

2019. május 16.
2100 Gödöllő, Páter Károly utca 1.
Rektori díszterem, (földszint)

Program		
10:00	Megnyitók	
10.05-10.10		dr. Káposzta József, a Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Karának dékánja
10.10-10.15		prof. dr. Prószéky Gábor, MTA Nyelvtudományi Intézet igazgatója, Pázmány Péter Tudományegyetem egyetemi tanára
10.15-10.20.		dr. Veresné dr. Valentinyi Klára, a Szent István Egyetem docense, a szakfordítóképzés vezetője
		levezető elnök: Riesz Zoltán, RWS Moravia Hungary ügyvezető Igazgató
10.30-10.50.	Mesterséges intelligencia a fordításszolgáltatóknál	Urbán Miklós, lokalizációs szakértő, nyelvtechnológus, Senior Solution Architect, RWS Moravia
10.50-11.10	A gépi fordítás	Yang Zijian Győző kutató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem
11.10-11.30	Fordításszolgáltatók szerepe a 21. századi lokalizáció világában	Varga Katica, lokalizációs tanácsadó (Proford)
11.30-11.50.	A gép forog, az alkotó pihen – avagy a gép elveszi a fordítók kenyerét?	Bugár-Buday Orsolya, Európai Unió konferenciatolmács-szakfordító, MFTE
11.50-12.00	A délelőtti program zárása	
12.00-13.15	Ebéd az Alma Mater étteremben	
13.15-13.35	Lektorálás és utószerkesztés	Kalász Réka, Linguistic Services Manager, RWS Moravia
13.35-13.55	Műszaki szakszövegírás a szakfordítás szolgálatában	Juhász András, tekomp Magyarország, Alimotive
13.55-14.15	Beszédfelismerés alapú diktálórendszer fordítóknak	Eke István, technológiai fejlesztő
14.15-15.20	Kerekasztalbeszélgetés	Urbán Miklós (lokalizációs szakértő, nyelvtechnológus, Senior Solution Architect, RWS Moravia) Yang Zijian Győző (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a neurális fordítás szakértője) Varga Katica (lokalizációs tanácsadó, Proford) Kalász Réka (Linguistic Services Manager, RWS Moravia) Bugár-Buday Orsolya (Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete, Európai Unió konferenciatolmács és szakfordító) dr. Lakatos-Báldy Zsuzsanna PhD (a Budapesti Gazdasági Egyetem docense, a Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesületének elnöke) Eke István (technológiai fejlesztő) Juhász András, tekomp Magyarország, Alimotive dr. Wagner Veronika, (a Szabadúszó Fordítók, Tolmácsok Egyesülete elnöke, szabadúszó fordító, jogi doktor) Nagy Gabriella (szabadúszó szinkrontolmács és fordító), Ugrin Zsuzsanna, BME
15.20	A konferencia zárása	
15.25.	Tombola	

A KONFERENCIÁRÓL

Veresné Valentinyi Klára, PhD

Szent István Egyetem, GTK, TTI, egyetemi docens, a szakfordítóképzés vezetője

veresne.valentinyi.klara@gtk.szie.hu

A szervezőtársamat, Riesz Zoltánt, az RWS Morávia ügyvezető igazgatóját minden évben meghívom Gödöllőre, hogy beszéljen szakfordító hallgatóinknak a munkájáról, a szakfordító piacról. A tavaly október végi előadás után kialakult egy kötetlen beszélgetés a hallgatókkal és felmerült az igény, hogy szervezzünk egy közös konferenciát a szakfordító piac legnagyobb kihívásáról a mesterséges intelligencia és a gépi fordítás hatásairól a szakfordítás gyakorlatára, a hazai és nemzetközi szabadúszó és fordítóirodai szakfordító piac szemszögéből. Az előadók a piac képviselői lennének. Úgy éreztük, hogy a téma nagyon aktuális, a szakfordító piac minden résztvevőjét érinti, megmozgatja. A téma tehát megvolt, de szerettünk volna egy kicsit eltérni a „hagyományos” konferenciák menetétől: egy interaktív, „beszélgetős” konferenciát szerettünk volna megszervezni, ahol nemcsak az előadók, hanem a résztvevők is elmondhatják tapasztalataikat. Ezért a konferencia programja nem zsúfolt, hagyunk időt a véleménycserére, beszélgetésre, amely – reményeink szerint – a nap végén a kerekasztalbeszélgetésben csúcsosodik ki. Reméljük, a konferencia sok tanulást, a tapasztalatok megosztását jelenti majd mindenki számára, és még jobban összehozza a magyarországi szakfordító piac képviselőit. A nap végén pedig egy értékes nyereményt sorsolunk ki a tombolán!

Bemutakozás

1996 óta foglalkozom szakfordítással, azóta, hogy elvégeztem az ELTE gazdasági és társadalomtudományi szakfordító- és tolmácsképző szakirányú továbbképzését. Ezután két évig fordítóként és tolmácsként dolgoztam a gödöllői HUMÁN Gyógyszergyártó és Oltóanyagtermelő Rt.-nél. Majd 1999-ben visszatértem a felsőoktatásba. 2006-ban szereztem PhD-képesítést fordítástudományból, kutatási területem a blattolás. A szakfordítás, a szakfordítás oktatása és minden, ami ehhez kapcsolódik a szívügyem, és ez különösen igaz erre a szakfordító konferenciára.

A KONFERENCIA HITVALLÁSA

Riesz Zoltán

RWS Moravia Hungary ügyvezető Igazgató

zoltan.riesz@RWS.com

Mindig szívesen jövök Gödöllőre, öröm és megtiszteltetés számomra. Igazán. A világ egyik vezető nemzetközi fordításszolgáltatója magyarországi részlegvezetőjeként igyekszem az iparági trendeket, a piaci igényeket és a kompetitív lehetőségeket közvetíteni a hallgatók és az oktatók felé.

A mostani konferencia - kibővült hallgatósággal - is ennek jegyében zajlik, bemutatjuk a technológiák, a mesterséges intelligencia hatását, mai és várható jövőbeni szerepét a tágabb nemzetközi szintről a hazai fordításszolgáltatókon keresztül a jelenlegi és a leendő fordítókra fókuszálva.

Kimondottan gyakorlatias szemszögből, a különböző szegmensek legjobbjainak előadásában igazi, interaktív beszélgetést tervezünk, egyben kis kitekintést is adnánk társterületekről is.

Végtelen a téma, szilánkokat tudunk most felvillantani, de szeretnénk, ha a konferencia gondolatokat generálna, szűkebb és tágabb körben beszélgetésekkel, akár vitákkal folytatódna.

A közös beszélgetés, egymás álláspontjának megismerése a legjobb személyes, szakmai és egyben gazdasági befektetés.

Hiszem, hogy a különböző szereplők - akár versenytársként is - tudnak közös pontokat találni és pozitív, előremutató, egyénileg, szakmailag, sőt üzletileg is gyümölcsöző párbeszédet folytatni, akár együttműködéseket kialakítani.

Konferenciánkhoz közvetlenül is kapcsolódóan:

- ha a képző intézmény naprakész tudással felvértezett hallgatókat bocsájt ki, akkor a annak híre megy, nő az elismertség és a jelentkezők száma,
- ha a végzős hallgatók a gyakorlatban is alkalmazható tudással rendelkeznek, akkor könnyebben boldogulnak, indulnak a szakmai életben,
- ha a fordításszolgáltatók piacképes tudással rendelkező pályakezdőket kapnak, az nagyban segíti és eredményesebbé teszi munkájukat (ezért szívesen be is segítenek a képzésbe).

Egy korábbi EU-s pályázatom során szemléletesen fogalmazta meg egy fiatal cigányasszony: kérdezd meg a legkülönbözőbb embereket a világ bármely pontján, mi a tíz legfontosabb kívánságuk, nyolcat azonosnak fogsz találni (mint pl. egészség, boldogulás, szakmai sikerek, stb.). A közös pontok keresése az idők folyamán szakmai vonalon belül is egyfajta krédómmá is vált.

Kérem Önöket, kérlek Benneteket, legyetek társaim, társaink ezek keresésében, az ezeken alapuló együttműködések gyakorlati megvalósításában, az eredményes információ megosztásban, a közös gondolkodásban és beszélgetésben.

Mindannyiunk hasznára fog válni!

Köszönettel, Riesz Zoltán

Bemutakozás

IT és controlling tanulmányok után az informatikai területről fokozatosan a gazdaságira váltottam, vezető beosztásokat töltöttem be különböző európai és USA-beli társaságok magyarországi részlegeinél.

2000 elejétől az RWS Moravia (jelenleg a világ negyedik legnagyobb fordításszolgáltatója) magyarországi ügyvezetőjeként munkatársaimmal legfőképpen a világ meghatározó és piacvezető információtechnológiai és orvosi cégei számára nyújtunk szolgáltatásokat.

Intenzív szakmai egyesületi életet éltem/élek (Magyar Fordítóirodák Egyesülete, Linguapark Első Magyar Nyelvi és Kommunikációs Klaszter, Professzionális Fordításszolgáltatók Egyesülete).

A Szent István Egyetemhez régi, kedves munkakapcsolat fűz, a fordítás gyakorlati oldalának és a megszerzett tudás hasznosíthatóságának bemutatásával támogatom az oktatást.

Hiszek az iparági szereplők, a képző intézmények, hallgatók/fordítók, fordításszolgáltatók együttműködésében, annak kölcsönös előnyeiben.

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A FORDÍTÁSSZOLGÁLTATÓKNÁL

Urbán Miklós

nyelvtechnológus, nyelvi mérnök

miklos.j.urban@gmail.com

Absztrakt

Baywatch KIT, HAL 9000, 3CPO, Terminator, Jarvis... megannyi képzeletbeli megtestesítője bitekből és drótokból összeálló személyiségeknek, döntéshozó értelemnek. A gépek évtizedek óta hoznak meg döntéseket helyettünk, emberek helyett. Ezért is becézik kicsit lenézően a mai mesterséges intelligenciának titulált alkalmazásokat úgy, hogy csak egy rakás "if", utalva a programozási nyelvek "ha...akkor..." utasítására. De mi is a valóság, hol tartunk ezen az úton, merre visz ez az út, és egyáltalán mi köze van ennek a fordításhoz? Előadásomban ezekkel a kérdésekkel szeretnék foglalkozni.

Bemutatókozás

Nyelvtechnológus, nyelvi mérnök, a cicák guruja, az RWS Moravia egyik főépítésze, a digitális nyelvfeldolgozási vívmányok örök fogyasztója.

A GÉPI FORDÍTÁS

Yang Zijian Gyöző

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, PhD-hallgató

MTA–PPKE Magyar Nyelvtechnológiai Kutatócsoport

yang.zijian.gyozo@itk.ppke.hu

Absztrakt

A gépi fordítás tudománya egyidős a számítógépek megjelenésével, és mind a mai napig igen fontos kutatási terület a számítógépes nyelvészetben. Az elmúlt évtizedekben a gépi fordítás jelentős értékben fejlődött, számos szoftveres módszer született a természetes nyelvek közötti fordítás megoldására. Manapság a gépi fordítás széles körben elterjedt a hétköznapiakban. Mind a magánszemélyek, mind a vállalatok körében egyre fontosabb a jó minőségű gépi fordítás alkalmazása. Azonban a különböző gépi fordítórendszerek között módszertanilag és minőségben is nagy eltérések lehetnek, ezért fontos ismerni a különböző gépi fordítási módszerek működését.

A gépi fordítás fejlődése nagy utat tett meg. A története a szabályalapú módszerekkel kezdődött, majd ahogy egyre több fordítás született, azok felhasználásával alakultak ki a példaalapú és a statisztikai gépi fordító módszerek. Az elmúlt években az egyik legdivatosabb kifejezés lett a neurális hálózat, számtalan tudományágban hozott áttörést. Ez alól a gépi fordítás szakterülete sem kivétel. Mind kutatások terén, mind vállalati környezetben legyőzték teljesítményben elődjeiket.

A szabályalapú gépi fordítórendszer beépített szótár és nyelvtani szabályok alapján végez fordítást. Működése hasonlít ahhoz, amikor egy ember nyelvet tanul. Külön megtanulja a szavakat egy szótár segítségével és külön megtanulja a nyelvtani szabályokat, majd az így megszerzett tudás segítségével próbál lefordítani egy szöveget. Ettől eltérően a példaalapú gépi fordítás alapja az, hogy a már emberek által lefordított szövegeket használja fel. Működése hasonlít arra, amikor angol órára kell megtanulni mondatokat, bekezdéseket és legközelebb, amikor önállóan kell fogalmazni, csak elő kell venni a megtanult mondatokat és kicserélni benne a szavakat. Ehhez hasonlóan a statisztikai gépi fordítás módszere előre lefordított nagy mennyiségű szövegekből tanul. A módszer ezekből a fordításokból egy szótárat, illetve statisztikai módszereken alapuló megfigyeléseket készít, amelyek alapján fordít. Működése hasonlít ahhoz, amikor egy kisgyermek tanulja a nyelvet. Ha sokszor megmutatják neki, hogy mi az asztal, egy idő után megtanulja az asztal fogalmát. Az előző módszerekhez képest egy teljesen más szemléletű módszer a neurális gépi fordítás, amelynek alapja a mesterséges neurális hálózatok. A mesterséges neurális hálózat egy gépi tanulós módszer, amely adott számú bemenet alapján végez predikciót. A rendszer legnagyobb előnye, hogy képes tanulni a saját hibájából. Működése hasonlít ahhoz, amikor egy ember zongorázni tanul. Az elején még sok hibával játssza le a darabot, de a folyamatos gyakorlás után az akkordok szépen összeállnak egy szép zeneművé.

Kulcsszavak: gépi fordítás, szabályalapú gépi fordítás, statisztikai gépi fordítás, fordítómemória, neurális gépi fordítás

Bemutakozás

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorjelöltje vagyok. Szakterületem a gépi fordítás és a gépi fordítás kiértékelése. Tudományos segédmunkatársként dolgozom az MTA-PPKE Magyar Nyelvtechnológiai Kutatócsoportban és tanársegédként az Eszterházy Károly Egyetemen. Kutatóként a gépi fordítás kiértékelésével foglalkozom. Oktatóként nyelvtechnológiát, mesterséges intelligenciát és webprogramozást tanítok. Ha marad egy kis időm tolmácsolok és kínai kapcsolatokat építek egyetemek között.

FORDÍTÁSSZOLGÁLTATÓK SZEREPE A 21. SZÁZADI LOKALIZÁCIÓ VILÁGÁBAN

Varga Katica

lokalizációs tanácsadó (Proford), business coach

varkata@gmail.com

Absztrakt

A fordítóipar végtelen rugalmassággal és kreativitással követi le a globalizációs trendeket, a különböző szöveges tartalmak megjelenési formáját. Mindez azzal jár, hogy egy fordításszolgáltatónak technológiailag is fel kell készülnie a komplexebb lokalizációs feladatok ellátására. Az iparágunk önmagában is számos technológiai újítást termelt ki az elmúlt évtizedekben. A fordítási memóriától a gépi minőségbiztosításon át a gépi fordításig széles skálán mozog azoknak az eszközöknek a száma, amelyeket nap mint nap használunk. Fontos azonban ismerni az ügyfelek és a szöveges tartalmat előállítók által használt rendszereket. Vizsgálunk kell annak a lehetőségét, hogy hogyan tudjunk hatékonyan összekapcsolni az ügyfél rendszereit a fordítástámogató eszközökkel.

Az előadás során példákon keresztül szó lesz az ügyfelek többnyelvűsítési stratégiáiról, a honlapfordítás kérdéseiről, a multimédia lokalizációról és a nem nyelvi feladatok egyre hangsúlyosabb szerepéről a fordítóiparban.

Kulcsszavak: (5-8)

lokalizáció, honlap, többnyelvűsítés, fordítási memória, fordítástechnológia

Bemutakozás

Varga Katalin, lokalizációs tanácsadó, business coach. Eredeti diplomáit tekintve kertészmérnök, minőségbiztosítási szakmérnök, szakfordító. Pályáját szakfordítóként kezdte, majd EU-s fordításokkal foglalkozott a csatlakozásra való felkészülés keretén belül. Utána projektmenedzseri, közép- és felsővezetői pozíciókban dolgozott több magyar és egy nemzetközi fordítóirodában. Különösen vonzóak számára a technológiai újítások és annak kutatása, hogy a szélesebben fejlődő digitális világban hogyan változik a fordítás szerepe. Ügyfelek számára megoldásokat tervez, hogy termékeik, szolgáltatásaik és platformjaik többnyelvűsítése révén piaci helyzetük erősödjön és a komplex lokalizációs megoldások valóban hozzáadott értéket képviseljenek a számukra. Független szakértőként dolgozik, kiemelt szakmabeli ügyfelei közé tartozik az espell Zrt. és az A Lex Expert Kft. Ezen kívül business coachként közép- és felsővezetőket segít egyéb iparágakban.

Aktívan részt vesz a hazai szakmai életben, képzéseket, workshopokat szervez/szervezett és a Proford elnökségi tagjaként az egyesület munkájában is vállal feladatokat.

<https://www.linkedin.com/in/katalin-varga-7ba39714/>

A GÉP FOROG, AZ ALKOTÓ PIHEN – AVAGY A GÉP ELVESZI A FORDÍTÓK KENYERÉT?

Bugár-Buday Orsolya

Európai Uniós konferenciatolmács, szakfordító, oktató

bugarbuday@gmail.com

Absztrakt:

A fordítók élete folyamatos küzdelem. Küzdünk az ügyféllel a jobb feltételekért, versengünk a kollégákkal a jobb ügyfelekért, küzdünk a szöveggel, a határidővel. Igyekszünk mindig többet, kevesebb idő alatt, hatékonyabban ÉS jobb minőségben. De mit tegyünk, ha a hatékonyságunkat segítő eszközök annyira fejlettek, hogy idővel átvehetik a helyünket? Legyünk géprombolók, vagy állítsuk ezeket az eszközöket a magunk oldalára? Egyáltalán: milyen digitális eszközöket ismernek és használnak ma a fordítók? CAT-eszközök több mint 30 éve léteznek – és vannak olyan fordítók, akik még mindig nem használják. Mi a helyzet a gépi fordítással? Erről kérdeztem a Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesületének tagjait, saját tapasztalataim és gondolataim mellett az ő véleményüket is szeretném megosztani a konferencia résztvevőivel.

Kulcsszavak: fordítás, CAT-eszközök, digitális eszközök, gépi fordítás, MFTE

Bemutakozás:

Bugár-Buday Orsolya, Európai Unió konferenciatolmács, szakfordító, oktató

2004 óta dolgozom konferenciatolmácsként az uniós intézményeknél, elsősorban az Európai Parlamentnél, valamint egyéb nemzetközi szervezeteknél, magánpiaci szereplőknél. Szakfordítói pályám is 2004-ben kezdődött, amikor a Multi-Datánál voltam belső fordító, így részt vehettem az uniós joganyag fordításában és lektorálásában. Sok év kihagyás után 2012-ben tértem vissza a fordításhoz, elsődleges szakterületem az EU. Óraadóként az alma materemben, az ELTE Fordító- és Tolmácsképző Tanszékén, valamint a BME-n oktatok szinkrontolmácsolást. Aktív munkanyelveim a spanyol és az angol, passzív munkanyelvem a francia. 2003 óta vagyok lelkes CAT-eszköz felhasználó.

A LEKTORÁLÁS A MÚLTÉ, ÉLJEN AZ UTÓSZERKESZTÉS(?)

Kalász Réka

Linguistic Services Manager, RWS Moravia

Reka.Kalasz@RWS.com

Absztrakt

A fordítási folyamat szükséges és elengedhetetlen része a lektorálás. A gépi fordítási technológia térhódításával új tevékenység kezdi átvenni a hagyományos lektorálás szerepét: az utószerkesztés. Az előadás arra igyekszik választ találni, hogy felfedezhetők-e hasonlóságok a kettő között, vagy merőben különböznek. Körbejárjuk azt a kérdést is, hogy vajon kiszorít(hat)ja-e az utószerkesztés a lektorálást, illetve mennyivel időigényesebb és megterhelőbb egy gépi fordítást utószerkeszteni, mint egy humán fordítást lektorálni. Ezeken túl az előadás arra is rávilágít, milyen készségek és ismeretek szükségesek, hogy az utószerkesztés ugyanazt a végeredményt nyújtsa az ügyfél számára, mint a hagyományos lektorált fordítások.

Kulcsszavak: lektorálás, utószerkesztés, gépi fordítás utószerkesztése, minőségbiztosítás, humán fordítás

Bemutakozás:

Linguistic Services Managerként az ügyfelek *onboarding* folyamatában veszek részt. A nyelvi minőség biztosítása és az ehhez kapcsolódó dokumentáció, illetve háttéranyagok összeállítása és karbantartása a feladatom. Ezt megelőzően egy multinacionális fordításszolgáltatónál kerültem kapcsolatba a gépi fordítással, ahol fordítóként és lektorként volt alkalmam részt venni a gépi fordítások utószerkesztésében.

MŰSZAKI SZAKSZÖVEGÍRÁS A SZAKFORDÍTÁS SZOLGÁLATÁBAN

Juhász András

tekem Magyarország, AImotive Kft.

andras.juhasz@aimotive.com

Absztrakt

A műszaki dokumentáció és a szakfordítás látszólag két különálló világ, kevés átjárással. Ám valójában nagyon sok a kapcsolódási pont, és a szakszövegírók hozzájárulhatnak a magas színvonalú és pontos fordítás elkészültéhez.

Előadásomban a műszaki szakszövegírás világát kívánom röviden bemutatni, és azt, hogyan segítheti egy figyelmes szakszövegíró a fordítók munkáját.

Kulcsszavak:

műszaki szakszövegírás, műszaki dokumentáció, termékdokumentáció, felhasználói dokumentáció, terminológia, tekem Magyarország

Bemutakozás

Juhász András vagyok, a tekem Magyarország szakmai szervezet tagja. Közel 13 éve foglalkozom műszaki szakszövegírással, műszaki dokumentációval különböző minőségekben (író, projekt menedzser, tréner) különböző cégeknél (Nokia, NNG, stb.). Jelenleg az AIMotive Informatikai KFT-nél dolgozom Senior Technical Writer-ként, és veszek részt a tekem Magyarország és a tekem Europe munkájában.

BESZÉDFELISMERÉS ALAPÚ DIKTÁLÓRENDSZER FORDÍTÓKNAK

Eke István

*SHC International, tulajdonos, fejlesztő mérnök, szakfordító
office@shcinternational.hu*

Absztrakt

A fordítóiparban az utóbbi 10 évben nem született komoly technológiai újítás, kivéve a gépi fordítás előretörését. A gépi fordítás azonban pont a fordítóknak nem feltétlenül kedvez: sokszor 50%-os árkedvezménnyel kénytelen post-editing munkát végezni a fordító, és a gépi fordítás használatából eredő hasznot nem ő, hanem az ügyfél vagy a fordítóiroda „teszi zsebre”.

A fordító egyébként is igen rövid idő alatt elér kapacitása végéhez: 1 napon belül maximum 24 órát lehet dolgozni, és legtöbbször még ez sem elég a határidők tartásához:)

Hogyan lehetne a fordító hatékonyságát úgy növelni, hogy ő maga kereshessen több pénzt? Hogyan növelhetnék a fordítóirodák a kapacitásukat tovább úgy, hogy nincs jelentősen több elérhető fordító a piacon?

A válasz: a beszédfelismerés alapú diktálás. Az E-dictate diktálórendszerrel a fordító a kétszeresére növelheti fordítói kapacitását úgy, hogy még kényelmi előnyei is származnak a rendszer használatából:

- 3-4 soros körmondatok pár másodperc alatt bediktálhatók
- aki nem tud elsőre hiba nélkül gépelni, annak jó hír: diktálni félregépelés nélkül fog tudni

- a kéz megkímélhető az egész napos gépeléstől
- a lassan/két ujjal/négy ujjal gépelők nagy sebességnövekedést érhetnek el

Mivel nyújt többet ez a rendszer, mint a Google vagy az Apple mobiltelefonon elérhető beszédfelismerő rendszerei? Hogyan diktálhatunk a fordítássegítő szoftverekben (CAT), például a Trados-ban és a Memoq-ban? Milyen típusú szövegeket lehet a legjobban diktálni? Hogyan diktálhatunk tag-eket? Hogyan diktálhatunk írásjeleket? Mi a helyzet, ha idegen szavak/rövidítések/betűszavak/számok jönnek szembe a szövegben? És ami az egyik leggyakoribb kérdés: milyen nyelveken elérhető?

Ezekre a kérdésekre igyekszik választ adni ez az előadás.

Bemutatkozás

Eke István mérnök, szakfordító, az SHC International fordítóiroda tulajdonosa. Multinacionális nagyvállalatoknál szerzett mérnöki tapasztalatok után alapította a fordítóirodáját, ahol munkatársaival angol, német, francia nyelvről fordítanak gépészeti, informatikai, marketing szakszövegeket, használati útmutatókat, szoftvereket, honlapokat, tenderanyagokat és minden egyébét, ami egy vállalat életében előfordulhat. Az elmúlt 15 évben jelentős tapasztalatokat szereztek a legnagyobb technológiai vállalatok, a Google, Microsoft, Apple és Adobe szövegeinek fordítása terén, és jelentős gyakorlatuk van a brosúrák, kiadványok, szórólapok, honlapok és gyártási dokumentációk fordításában is. Istvánt a fordítástechnológia és a modern megoldások iránti érdeklődése vezette a beszédfelismerés területére, ahol fejlesztő kollégáival együtt dolgozik a professzionális diktálórendszer tökéletesítésén.

VITAINDÍTÓ A KEREKASZTALHOZ – TUD-E A GÉP FILMET FORDÍTANI?

dr. Lakatos-Báldy Zsuzsanna PhD

BGE Külkereskedelmi Kar, egyetem docens, MPRSZ elnökségi tag, MFTE elnöke

zszsnnlakatos@gmail.com

Absztrakt

Mottó: "A jó fordítónak nem az a dicsősége, hogy idegen nyelvet ért, hanem hogy ura a magáénak" (Radó Antal 1909)

A mesterséges intelligencia alapú fordítónak minden nyelv idegen nyelv, egyiket se érti és „nem ura egyiknek sem,” mégis fordít. Öt különböző korpuszon vizsgáltam az MI fordítást, gyerekfilm dialógustól a hivatalos nyelvstratégiai szövegekig és az alkalmazhatóság szempontjából az alábbi eredményre jutottam:

- Ha a követelmény ekvivalencia, adekvátság, hűség, akkor: jelenleg még nem alkalmazható.
- Ha viszont pusztán alapvető információkat szeretnénk például egy film cselekményéről, szereplőiről, azok kapcsolatairól, arról, hogy mikor mi történik... tehát ha a cél az, hogy követni tudjunk egy filmet, akkor: igen, használható

A gépi fordítói igények „lecsúsztak” az érthető, nehezen érthető és a nem értelmezhető kategóriákba.

További tapasztalat: a gépi fordítás minősége erősen függ a szöveg tartalmától. a teljesen szabad szöveget fordítja a legrosszabb minőségben (szépirodalom), a nemzetközileg (nyelvközileg) normalizált szövegeket fordítja a legjobb minőségben (hivatalos, vagy jogi szövegek, műszaki szövegek).

A szép szövegalkotás művészetét felváltja:

- a gyors, normalizált szövegalkotás
- ami nem normalizált, az is gyors, de hibás

Űr keletkezik több területen, elvesznek:

- regiszterek
- stílusok
- kulturális utalások

A gépi fordítás tehát hosszú távon jelentős mértékben kiválthatja az emberi fordítást, azonban addig is nekünk, fordítóknak még nagyon sok dolgunk van, hiszen mindazt az inputot, amit a MI használ, mi állítjuk elő. A MI számára „vakfoltokat” képező területet pedig mi töltjük meg adekvát, ekvivalens és hű tartalommal. Hogy ezt meg tudjuk tenni, ahhoz pedig nagyon alapos képzést kell kapnunk és szilárd alapokra kell szert tennünk a klasszikus ismeretek körében is, különös tekintettel a retorikára a stilisztikára, a szövegalkotásra, valamint a forrás- és célnyelvi kultúrára. A modern technológia használata csak akkor eredményes, ha ezekre az alapokra épül.

És végszóként: nem kell mindent tudnia a fordítónak, de tudnia kell gyanakodni. Gépi fordítás esetén pedig az olvasónak is.

Bemutakozás

Egyetemi docens, a BGE Külkereskedelmi Kar főállású oktatója, az MPRSZ elnökségi tagja és az MFTE elnöke. Munkáját portugál és spanyol nyelv oktatásával kezdte, majd az akkori Public Relations Tanszék, később Társadalmi Kommunikáció és Média Intézeti Tanszék, mai pedig Kommunikáció Tanszék oktatója. Tolmácsolást tanít a BME-n, nyelvfejlesztést az ELTE spanyol tanszékén, üzleti szaknyelvet az ESSCA (francia grande école) budapesti campusán. Tárgyai a közéleti kommunikáció, üzleti kommunikáció, retorika, stilisztika, kultúraközi kommunikáció magyar, angol és spanyol nyelven. PhD fokozatát summa cum laude eredménnyel nyelvészetből szerezte a Pécsi Tudományegyetemen.

Oktatói tevékenység mellett azzal egyenrangú munkát folytat fordítóként és tolmácként. Cégek, kultúrintézmények és államfői delegációkhoz kapcsolódó rendezvények tolmácsa. Tolmácsolási tapasztalata, fordításai a spanyol történelemkönyvtől a gyerekkönyvekig mind arról szól, hogy csinálja is, amit tanít.

Fő kutatási területe az az audiovizuális fordítás és az interkulturális kommunikáció, valamint a kettő kapcsolata, legutóbbi kutatásai pedig a spanyol mint idegen nyelv oktatásának módszertana területére is kitékint, vizsgálva a szociokulturális tartalmak megjelenését a tankönyvekben. Ez lehetőséget ad arra, hogy eddigi végzettségét (bölcselet, történettudomány, nyelvpedagógia, fordítástudomány, dramaturgia, public relations és jog) a lehető legkomplexebb módon kamatoztassa.

Ugrin Zsuzsanna

Budapesti Műszaki Egyetem, oktató, szakfordító, PhD-hallgató

ugrinzsuzsa@gmail.com

Bemutakozás

2004 óta dolgozom szabadúszó fordítóként, a BME szakfordítóképzéseinek fordítás-, terminológia- és fordítástechnológia-oktatójaként, 2016 óta pedig az ELTE fordítástudományi doktori programjának hallgatója vagyok. Kutatásaim középpontjában a számítógépes fordítástámogató környezetek és a fordított szöveg kapcsolata áll. Tapasztalataim szerint a szegmens alapú fordítómemória-használat és újabban a gépi fordítás – szintén szegmens alapú – utószerkesztése, a folyamatosan frissülő szoftverek felhasználói felülete mind kihívást jelent a szövegszinten gondolkodó fordítók számára, illetve kockázatot a szövegszint tudatosítása szempontjából. E problémák felismerése és megelőzése fontos feladat a fordítóképzésben csakúgy, mint a fordítói-lektori gyakorlatban vagy a fordítóirodák minőségbiztosítási folyamatában.

Wagner Veronika

szakfordító, lektor, vendormenedzser, SZOFT társelnök

triplavee7@gmail.com

Bemutakozás

Szabadúszóként kezdett fordítással foglalkozni 2006-ban, majd az Espell Zrt. belső fordítójaként és később vendormenedzsereként tanulta meg, amit a hazai és a globális fordítóiparról tud. 2016-tól visszatért a szabadúszók világába; angol, német szakfordítással és lektorálással foglalkozik.

A Szabadúszó Fordítók, Tolmácsok Egyesületének egyik ötletgazdája és társelnöke, az egyesületben elsősorban a piaci kapcsolatokért felel.

Nagy Gabriella

szabadúszó tolmács, fordító és lektor

gabriellanagytranslator@gmail.com

Bemutatókozás

Nagy Gabriella, szabadúszó tolmács, fordító és lektor, előszeretettel használja a legújabb és elérhető technológiai vívmányokat, többek között az adminisztrációt is segítő diktálást, heyMemoQ alkalmazást, valamint gépi fordítást lehetővé tevő API-kat is.

A hatékonyságon kívül még a CPD (folyamatos szakmai és személyes fejlődés) elkötelezett híve.

